

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LIZINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

30.09.2015. GODINE

Sarajevo novembar/studeni 2015. godine

I UVOD.....	3
II POSLOVNE PERFORMANSE LIZING SEKTORA U FEDERACIJI BIH	5
1. STRUKTURA LIZING SEKTORA.....	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura	5
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	6
2.1. Bilans stanja	6
2.1.1. Kvalitet aktive	9
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	13
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNO UČEŠĆE, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	14
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga.....	14
3.2. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora.....	16
3.3. Ponderisana nominalna i efektivna kamatna stopa.....	17
3.4. Prigovori korisnika lizing usluga – fizička lica.....	19
III ZAKLJUČCI I PREPORUKE	19
IV PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LIZING DRUŠTAVA ...	21
PRILOZI.....	22
Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima	22
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava	23
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava	24
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski lizing.....	24
Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja.....	25
Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha.....	26
Prilog 7. Rangiranje bilansne sume.....	27

I UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljem tekstu Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor lizing društava, sačinila je Informaciju o sektoru lizinga u Federaciji BiH na dan 30.09.2015. godine na osnovu analize izvještaja o poslovanju koje su lizing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje lizing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje lizing društava u Federaciji BiH je regulisano Zakonom o lizingu koji je stupio na snagu 03.01.2009. godine („Službene novine Federacije BiH" broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definisani uslovi za osnivanje, poslovanje i prestanak rada lizing društava, prava i obaveze subjekata u poslovima lizinga, upravljanje rizicima, finansijsko izvještavanje, aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem lizing društava.

Nadzor nad lizing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licence za rad lizing društvima od strane Agencije sa ciljem stalnog praćenje poslovanja i finansijskog stanja svakog pojedinačnog lizing društva i sektora lizinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja lizing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama finansijskih izvještaja lizing društava.

Poslovanje lizing sektora u Federaciji BiH već duži period odvija se u uslovima djelovanja finansijske i ekonomske krize koja je uticala i na usporavanje i stagnaciju poslovnih aktivnosti lizing društava u prethodnim periodima poslovanja.

Agencija je u toku drugog kvartala 2015. godine izdala dozvolu za rad novom lizing društvu Porsche leasing d.o.o. Društvo za poslove lizinga (u daljem tekstu Porsche Leasing d.o.o.), koje je poslovne aktivnosti započelo početkom trećeg kvartala 2015. godine. Dolaskom na tržište navedenog društva u narednom period se može očekivati povećanje bilansne sume sektora lizinga, kao i povećanje učešća sektora lizinga u finansijskom sektoru FBiH.

Finansijski pokazatelji i broj novozaključenih ugovora u periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine ukazuju na znake stabilizacije poslovanja, naročito ukoliko se uzme u obzir da je u navedenom periodu, od ukupno sedam lizing društava koja posjeduju dozvolu za rad Agencije, tržišno aktivno pet lizing društava (novo-osnovano lizing društvo započelo poslovne aktivnosti u toku trećeg kvartala 2015. godine).

Bilansna suma lizing društava u Federaciji BiH na dan 30.09.2015. godine iznosila je 484.015 hiljada KM, što je za 14.417 hiljada KM ili 2,89% manje u odnosu na 31.12.2014. godine.

Ukoliko se uporede pojedinačne bilansne sume šest lizing društava sa podacima na dan 31.12.2014. godine, dolazi se do zaključka da je kod dva lizing društva evidentan porast bilansne sume u iznosu od 31.809 hiljada KM (ne uključujući bilansnu sumu novoosnovanog lizing društva), dok je kod četiri lizing društva evidentan pad bilansne sume u iznosu od 48.116 hiljada

KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 25.450 hiljada KM ili 53% od ukupno iskaznog smanjenja bilansne sume.

U periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine na razini djelatnosti lizinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit u iznosu od 7.400 hiljada KM. Dva lizing društva su iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 5.351 hiljade KM, dok je pet lizing društava iskazalo pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 12.751 hiljada KM.

Ukupni kapital lizing društava je na dan 30.09.2015. godine iznosio 32.151 hiljada KM. U poređenju sa 31.12.2014. godine, navedena pozicija je manja za 2.605 hiljada KM ili 7,50%. Jedno lizing društvo je iskazalo kapital manji od iznosa propisanog odredbama Zakona o lizingu (250.000 KM) i isto je pod posebnom pažnjom Agencije. Napominjemo da su osnivači tog lizing društva usvojili odluku o dokapitalizaciji koja će se obaviti u toku četvrtog kvartala 2015. godine.

Neposredni nadzor nad poslovanjem lizing društava provode ovlaštena lica Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontrolisanim lizing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine obavljeno je 6 on site kontrola i to dvije obimne kontrola, dvije kontrole izvršenja naloga datih rješenjem i dvije ciljane kontrole u segmentima postupanja društava po odredbama Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga i kontrola provedenog procesa integracije poslovnih funkcija.

Nepravilnosti utvrđene on-site nadzorom lizing društava u prva tri kvartala 2015. godine odnosile su se na nedostatke sistema internih kontrola u segmentu kvaliteta postupanja po internim aktima, kvalitet postupanja u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti žiranata, te kvalitet sistema internih kontrola u navedenom segmentu poslovanja, kao i kvalitet internih akata i postupanja po ugovorima zaključenim sa sudužništvom, nepoštivanje odredbi Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga, neadekvatnu uspostavu organizacione strukture, nepravilnosti u segmentu računovodstvene funkcije lizing društava, neadekvatno upravljanje poslovnim procesima koji su vezani za upravljanje rizicima i dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 30.09.2015. godine su uključeni podaci dostavljeni od sedam lizing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova lizinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drugačije naznačeno.

II POSLOVNE PERFORMANSE LIZING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LIZING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Dozvolu za obavljanje lizinga na dan 30.09.2015. godine je posjedovalo 7 lizing društava, koja su djelatnost lizinga obavljala u sjedištu društva kao i u 10 podružnica, od kojih se 6 podružnica nalazi u Federaciji BiH i 4 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga na dan 30.09.2015. godine posjeduju sljedeća lizing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove lizinga
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva prethodno navedenih lizing društava je sljedeća: četiri lizing društva nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, dva lizing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih lica, dok se jedno lizing društvo nalazi u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih lica. Jedno od lizing društava je u procesu prenosa vlasničkog udjela sa nerezidentnog na rezidentno pravno lice. Završetak procesa prenosa udjela će se okončati do kraja tekuće poslovne godine. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava dati su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30.09.2015. godine u sektoru lizinga na području Federacije BiH je ukupno angažovano 176 uposlenika, od čega je 141 uposlenik angažovan putem ugovora o radu (stalno zaposleni) u lizing društvima registrovanim u Federaciji BiH, 8 zaposlenika je angažovano u lizing društvu čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnicama u Federaciji BiH, dok je 27 uposlenika angažovano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni). U poređenju sa 30.06.2015. godine, broj uposlenika angažovanih putem ugovora o radu je povećan iz razloga jer je u izvještaje uključen i broj uposlenika novo-osnovanog lizing društva (šest uposlenika).

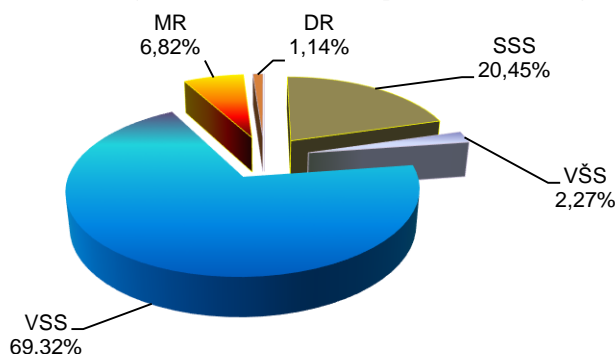
U Tabeli 1. Informacije su iskazani uporedni podaci o broju uposlenika u lizing društvima na dan 31.12.2014., 31.03.2015., 30.06.2015. i 30.09.2015. godine.

Tabela 1. Uporedni prikaz broja uposlenika u lizing sektoru

	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015	30.9.2015
Broj zaposlenih u lizing društvima sa sjedištem u FBiH				
Broj stalno zaposlenih	130	131	134	141
Broj privremeno zaposlenih	36	31	33	27
Broj zaposlenih u lizing društvima sa sjedištem u RS na području FBiH				
Broj stalno zaposlenih	7	8	8	8
Broj privremeno zaposlenih	0	0	0	0
UKUPNO	173	170	175	176

U kvalifikacionoj strukturi uposlenika u lizing sektoru na dan 30.09.2015. godine nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode. I dalje najveće učešće imaju zaposlenici sa visokom stručnom spremom (69,32%), nakon čega slijede uposlenici sa srednjom stručnom spremom (20,45%).

Grafikon 1. Kvalifikaciona struktura uposlenika u lizing sektoru na dan 30.09.2015. godine

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30.09.2015. godine na nivou sektora lizinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.433 hiljade KM aktive (31.12.2014. godine – 3.720 hiljada KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna lizing društva kreću se u rasponu od 315 do 4.353 hiljada KM aktive po zaposlenom.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilans stanja

Ukupna bilansna suma lizing društava u Federaciji BiH na dan 30.09.2015. godine je iznosila 484.015 hiljada KM, što je za 14.417 hiljada KM ili 2,89% manje u odnosu na 31.12.2014. godine. Pojedinačno posmatrano, kod dva lizing društva evidentan porast bilansne sume u iznosu od 31.809 hiljada KM, dok je kod četiri lizing društva evidentan pad bilansne sume u iznosu od 48.116 hiljada KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 25.450 hiljada KM ili 53% od

ukupno iskaznog smanjenja bilansne sume. Bilansna suma novo-osnovanog lizing društva na dan 30.09.2015. godine je iznosila 1.890 hiljada KM.

Na dva najveća lizing društva (posmatrano po veličini aktive) odnosi se 57,17% od ukupne aktive lizing društava.

U strukturi ukupne aktive lizing društava najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga koja iznose 344.400 hiljade KM ili 71,15% od ukupne aktive sektora lizinga. U poređenju sa 31.12.2014. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su veća za 21.000 hiljadu KM ili 6,49%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za 22.805 hiljada KM ili 6,07%. U tabelama 2. i 3. Informacije iskazana je struktura neto potraživanja po finansijskom lizingu (neto potraživanja prije umanjena po osnovu rezervi za gubitke) na dan 30.09.2015. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2014. godine.

Tabela 2. – Struktura potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.09.2015. godine

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LIZINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	% učešće u ukupnim potraživanjima
Putnička vozila	37.897	55.556	2.649	96.102	27,38%
Vozila za obavljanje djelatnosti	46.489	59.423	3.190	109.102	31,08%
Mašine i oprema	29.980	74.251	3.044	107.275	30,56%
Nekretnine	4.157	32.477	1.848	38.482	10,96%
Šinska vozila, plovni i vazduhoplovni objekti	0	0	0	0	0,00%
Aparati za domaćinstvo	0	0	0	0	0,00%
Ostalo	26	57	1	84	0,02%
UKUPNO	118.549	221.764	10.732	351.045	100,00%
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LIZINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupno potraživanja	% učešće u ukupnim potraživanjima
Pravna lica	106.330	199.822	9.957	316.109	90,05%
Preduzetnici	1.930	3.241	257	5.428	1,55%
Fizička lica	9.592	17.876	504	27.972	7,97%
Ostalo	697	825	14	1.536	0,44%
UKUPNO	118.549	221.764	10.732	351.045	100,00%

Tabela 3. – Uporedni pregled strukture potraživanja

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LIZINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 30.09.2015.	INDEKS
Putnička vozila	96.245	96.102	100
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	107.774	109.102	101
Mašine i oprema	88.347	107.275	121
Nekretnine	39.361	38.482	98
Šinska vozila, plovni i vazduhoplovni objekti	0	0	0
Aparati za domaćinstvo	0	0	0
Ostalo	63	84	133
UKUPNO	331.790	351.045	106
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LIZINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 30.09.2015.	INDEKS
Pravna lica	293.122	316.109	108
Preduzetnici	5.048	5.428	108
Fizička lica	31.688	27.972	88
Ostalo	1.932	1.536	80
UKUPNO	331.790	351.045	106

Povećanje neto i bruto potraživanja po finansijskom lizingu je uglavnom uzrokovano činjenicom da je jedno lizing društvo u toku prve polovine 2015. godine aktiviralo lizing ugovore u materijalno značajnom iznosu finansiranja koji su zaključeni krajem 2013. i u toku 2014. godine, ali je aktivacija istih odgođena do trenutka isporuke predmeta lizinga (specifična vrsta opreme sa dugim periodima isporuke). Navedena činjenica je uticala i na povećanje iznosa potraživanja na poziciji "Mašine i oprema" u odnosu na stanje iste na dan 31.12.2014. godine, a što je vidljivo iz Tabele 3. Informacije. Iz iste tabele je također vidljivo da je u toku 2015. godine došlo do značajnog smanjenja iznosa potraživanja po lizing ugovorima zaključenim sa fizičkim licima, što je uzrokovano činjenicom da su lizing proizvodi manje atraktivni fizičkim licima zbog nepovoljnog poreskog tretmana kamate po ugovorima finansijskog lizinga, što pored obaveznog kasko osiguranja predmeta lizinga, značajno poskupljuje proizvod finansijskog lizinga za ovu vrstu korisnika lizinga.

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 30.09.2015. godine iznosila 50.301 hiljada KM ili 10,39% od iznosa ukupne aktive sektora lizinga. U odnosu na 31.12.2014. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za 6.646 hiljada KM ili 11,67%, dok su bruto potraživanja manja za 5.241 hiljada KM ili 8,02%. Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o lizingu lizing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu i isti će ostati u bilansima dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Posmatrano po periodima, otplata po osnovu zajmova iskazuje znake stagnacije (usporene oplate) iz razloga jer lizing društvo koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po osnovu zajma u prethodnim periodima poslovanja odobrilo moratorij u plaćanju ugovorenih obaveza do okončanja procesa revitalizacije poslovanja klijenata kojima su isti odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovu zajma, 49.046 hiljada KM ili 97,51% se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 39.650 hiljada KM ili 80,84% odnosi na potraživanja od subsidijarnih lica, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o lizingu finansirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovu zajma, na zajmove odobrene po osnovu finansiranja nekretnina se odnosi 80,17%.

Iskazano stanje bilansne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30.09.2015. godine je iznosilo 17.190 hiljada KM, što je za 8.452 hiljada KM ili 32,96% manje u odnosu na 31.12.2014. godine. Učešće navedene pozicije u ukupnoj aktivi se smanjilo sa 5,14%, koliko je iznosilo na kraju 2014. godine na 3,55% koliko je iznosilo na dan 30.09.2015. godine.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30.09.2015. godine iznosilo 11.190 hiljada KM, što je za 10.714 hiljada KM ili 48,91% manje u odnosu na 31.12.2014. godine. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva lizing društava kod komercijalnih banaka. Značajno smanjenje prethodno navedenih pozicija je uzrokovano otplatom kreditnih obaveza lizing društava.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.09.2015. godine je iznosila 26.173 hiljada KM i za 1.084 hiljade KM ili 3,98% je manja u odnosu na 31.12.2014. godine. Pojedinačno posmatrano, kod tri lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 2.024 hiljada KM, dok je kod ostalih lizing društava iskazano smanjenje navedene bilansne pozicije.

U Tabeli 4. Informacije prikazani su podaci neto bilansnih pozicija aktive po izvještajnim periodima.

Tabela 4. Struktura neto bilansnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilansne pozicije	31.12.2014	% učešće u aktivi	30.09.2015	% učešće u aktivi	INDEKS
Finansijski lizing – neto	323.400	64,88%	344.400	71,15%	106
Operativni lizing – neto	27.257	5,47%	26.173	5,41%	96
Zajam – neto	56.947	11,43%	50.301	10,39%	88
Ostala aktiva	90.828	18,22%	63.141	13,05%	70
Ukupna aktiva	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97

2.1.1. Kvalitet aktive

Prema podacima iz izvještaja lizing društava, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.09.2015. godine iskazane su u iznosu od 6.645 hiljada KM i iste su manje za 1.745 hiljada KM ili 20,80% u odnosu na 31.12.2014. godine. U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.09.2015. godine je iskazano ukupno 10.732 hiljada KM dospjelih neizmirenih potraživanja, što je povećanje u odnosu na 31.12.2014. godine u iznosu od 1.053 hiljade KM ili 10,88%.

U Tabeli 5. Informacije je iskazan uporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tabela 5. Uporedni prikaz formiranih rezervi za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja
(000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2014	Ukupne rezerve 30.09.2015	INDEKS
0-60	1.468	2.176	148
60-90	181	370	205
90-180	1.179	903	77
preko 180	4.958	2.675	54
preko 360	604	521	86
UKUPNO	8.390	6.645	79

Pojedinačno posmatrano, na dva najveća lizing društva (posmatrano po veličini aktive) se odnosi 76,52% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod tri lizing društva je iskazano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31.12.2014. godine u ukupnom iznosu od 344 hiljade KM, dok je kod tri lizing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31.12.2014. godine u ukupnom iznosu od 2.089 hiljada KM.

Posmatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u poređenju sa 31.12.2014. godine evidentirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja preko 90 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama do 90 dana, što je uzrokovalo kumulativno smanjenje formiranih rezervi za gubitke.

Rezerve za zajmove na dan 30.09.2015. godine su iznosile 9.834 hiljade KM i povećane su za 1.405 hiljada KM ili 16,67% u odnosu na 31.12.2014. godine, kada su rezerve za zajmove iznosile 8.429 hiljada KM. Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 30.09.2015. godine, 9.833 hiljade KM ili 99,99% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog lizing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od subsidijarnih lica. U izvještajima istog je iskazan značajan iznos potraživanja po osnovu zajma sa kašnjenjem preko 360 dana (iskazan iznos od 7.716 hiljada KM ili 13,10% od ukupnog iznosa potraživanja). Navedena potraživanja se odnose na jednog klijenta. Lizing društvo je u fazi definisanja strategije prema navedenom klijentu, nakon čega će se provesti adekvatna knjigovodstvena evidencija potraživanja i izvještajno pre-pozicioniranje istog.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 30.09.2015. godine je iznosio 120.689 hiljada KM, što je za 2.854 hiljada KM ili 2,31% manje od iskazanog iznosa krajem prethodne poslovne godine. Smanjenje ukupnog iznosa potraživanja je uzrokovano pozitivnim neto efektom između novih otpisa i naplate po prethodno otpisanim potraživanjima. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 66.197 hiljada KM ili 54,85% se odnosi na otpise formirane od strane jednog lizing društva. U periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine iskazano je 3.204 hiljade KM novih otpisa, od čega se 80,90% odnosi na otpise formirane od strane dva lizing društva. U navedenom periodu naplata po osnovu otpisanih potraživanja iznosi 5.590 hiljada KM, od čega se 86,48% odnosi na naplatu iskazanu od strane dva lizing društva.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga na dan 30.09.2015. godine, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta lizinga, iznosila je 17.280 hiljada KM i manja je za 8.192 hiljada KM ili 32,16% u odnosu na 31.12.2014. godine. Iskazana vrijednost se odnosi na 90 izuzetih jedinica, što je za 36 izuzetih predmeta ili 28,57% manje u odnosu na 31.12.2014. godine. U Tabeli 6. Informacije je iskazana uporedna struktura izuzetih predmeta lizinga na dan 31.12.2014. i 30.09.2015. godine.

Tabela 6. Broj i vrijednost izuzetih predmeta lizinga

(u 000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LIZINGA	31.12.2014		30.09.2015	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	41	609	33	419
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	24	927	16	368
3.	Mašine i oprema	34	840	16	289
4.	Nekretnine	27	23.096	25	16.204
5.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		126	25.472	90	17.280

Pojedinačno posmatrano, 15.550 hiljada KM ili 89,99% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta lizinga koji su u posjedu lizing društava se odnosi na predmete lizinga izuzete od strane dva lizing društva.

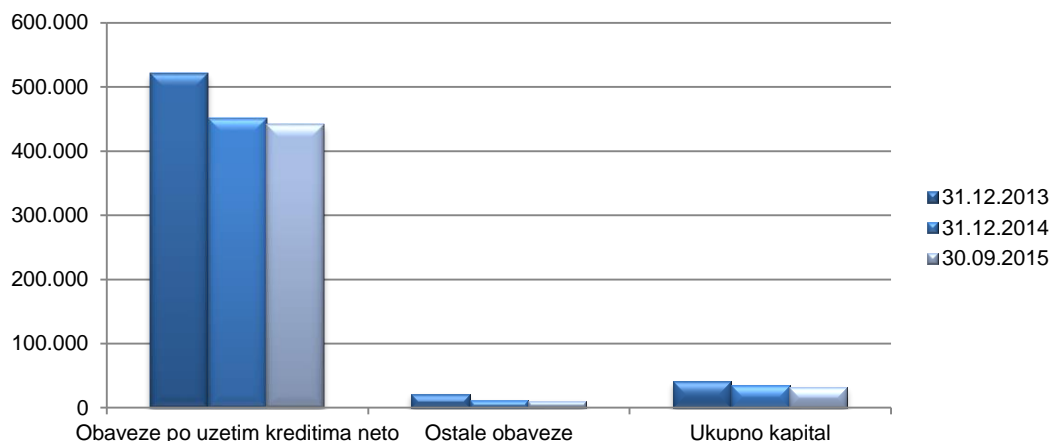
Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta lizinga na dan 30.09.2015. godine, 16.204 hiljade KM ili 93,77% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na tri lizing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja finansiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo finansiranje preuzetih nekretnina putem finansijskog ili operativnog lizinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

U izvještajima lizing društava po osnovu odobrenih moratorijuma i reprograma potraživanja u područjima ugroženim elementarnim nepogodama dostavljenim na dan 30.09.2015. godine iskazano je 5 ugovora sa ukupnim iznosom potraživanja 343 hiljade KM po kojima su lizing društva odobrila moratorij potraživanja i 10 ugovora sa ukupnim iznosom potraživanja od 420 hiljada KM po kojima su lizing društva odobrila reprogram potraživanja.

2.2. Struktura pasive

Obaveze po uzetim kreditima na 30.09.2015. godine i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive lizing društava (91,16% od ukupnog iznosa bilansne sume). U Grafikonu 2. Informacije iskazana je uporedna struktura pasive sektora na 31.12.2013., 31.12.2014. i 30.09.2015. godine.

Grafikon 2. Struktura pasive – uporedni podaci (000 KM)

Ukupne obaveze po kreditima na dan 30.09.2015. godine smanjene su za 10.416 hiljada KM ili 2,31% u odnosu na 31.12.2014. godine, kada je navedena pozicija iznosila 451.666 hiljada KM. Pojedinačno posmatrano, smanjenje pozicije obaveze po kreditima je iskazano od strane četiri lizing društva u ukupnom iznosu od 51.839 hiljada KM, dok su dva lizing društva koja su iskazala povećanje u iznosu od 41.423 hiljada KM. Novo-osnovano lizing društvo na dan 30.09.2015. godine nije iskazalo kreditna zaduženja. Od ukupnog iznosa obaveza po uzetim kreditima, 386.528 hiljada KM ili 79,86% se odnosi na dugoročne obaveze.

U strukturi izvora finansiranja na zaduženja od evropskih razvojnih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG) se odnosi 64.501 hiljada KM ili 14,62% od ukupnih kreditnih obaveza. Sredstva razvojnih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, a obezbjeđena su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija. Ostale kreditne obaveze se odnose na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima lizing društva pripadaju ili na direktna zaduženja od osnivača.

Ukupna ponderisana nominalna kamatna stopa koju lizing društva plaćaju na izvore sredstava u periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine je iznosila 2,49% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu) i ista je u blagom padu u odnosu na 31.12.2014. godine kada je iznosila 2,97%. Kamatne stope na izvore sredstava lizing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija je prosječna vrijednost u toku prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila 0,08% (vrijednost 6 M EURIBOR), što je značajno manje u odnosu na prosječnu vrijednosti u 2014. godini kada je iznosila 0,32% na godišnjem nivou.

Ukupni kapital lizing društava je na dan 30.09.2015. godine iznosio 32.151 hiljadu KM. U poređenju sa 31.12.2014. godine, navedena pozicija je manja za 2.605 hiljada KM ili 7,50%. Pojedinačno posmatrano, kod četiri lizing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu 10.533 hiljada KM (u iznos povećanja nisu uključeni podaci novo-osnovanog lizing društva koje je iskazalo kapital u iznosu od 1.888 hiljada KM). Od ukupnog iznosa povećanja kapitala u odnosu na 31.12.2014. godine, 7.023 hiljada KM ili 66,68% se odnosi na jedno lizing

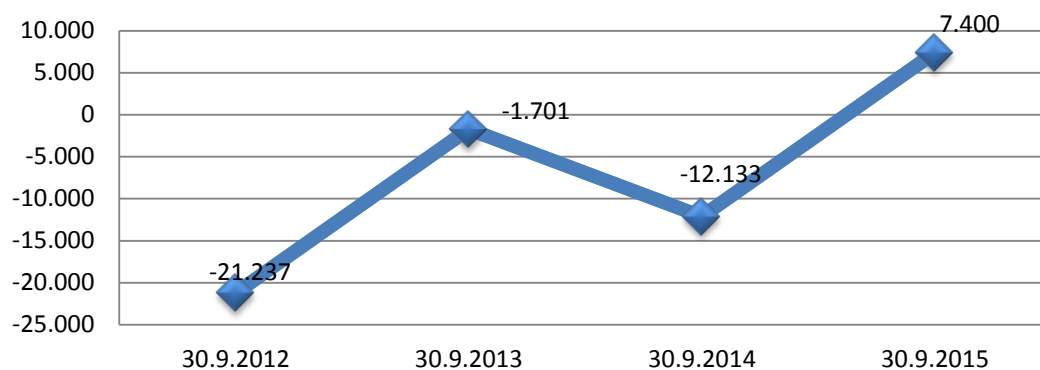
društvo, koje je usljed promjene vlasničke strukture i otpisa dijela kreditnih obaveza od strane ino povjerioca (povezano lice prethodnog udjeličara) iskazalo pozitivan finansijski rezultat i značajno povećanje ukupnog kapitala (isto je u prethodnim izvještajnim periodima iskazivalo iznos kapitala manji od zakonom definisanog minimalnog iznosa).

Dva lizing društva su iskazala smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 15.026 KM, od čega se na jedno lizing društva odnosi 9.787 hiljada KM ili 65,13% i isto je uzrokovano isplatom akumulirane dobiti osnivaču društva, dok je kod drugog lizing društva smanjenje uzrokovano usljed iskazanog gubitka u poslovanju (isto je iskazalo ukupan kapital manji od minimalnog iznosa definisanog Zakonom o lizingu). Agencija kontinuirano provodi nadzor i poduzima aktivnosti na kapitalnom jačanju lizing društva kod kojeg je na dan 30.09.2015. godine kapital manji od minimalnog iznosa definisanog Zakonom o lizingu (250.000 KM). Dokapitalizacija istog u iznosu od cca 10.000 hiljada KM se očekuje u toku četvrtog kvartala 2015. godine, čime bi se iznos kapitala uskladio sa zakonski propisanim iznosom.

2.3. Profitabilnost

Na nivou sektora lizinga u periodu 01.01. do 30.09.2015. godine ostvarena je dobit u iznosu od 7.400 hiljada KM. Sektor je u sva tri izvještajna perioda u toku 2015. godine iskazao pozitivan poslovni rezultat. U Grafikonu 3. Informacije su iskazani podaci o poslovnim rezultatima sektora po periodima.

Grafikon 3. Podaci o poslovnim rezultatima lizing sektora (000 KM)

Pojedinačno posmatrano, pet lizing društava su iskazala pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 12.751 hiljada KM, dok su dva lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 5.351 hiljada KM. U poređenju sa poslovnim rezultatom iskazanim na dan 30.09.2014. godine kada je iskazan gubitak u iznosu od -12.133 hiljada KM, kao i činjenici da je sektor u sva tri izvještajna perioda u 2015. godini iskazao pozitivan poslovni rezultat, može se konstatovati da poslovanje lizing društava u FBiH ukazuje na stabilizaciju poslovanja.

Prihodi od kamata u periodu 01.01.-30.09.2015. godine iznosili su 21.029 hiljada KM, što je za 1.489 hiljada KM ili 6,61% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Ukoliko se posmatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovu kamata iz finansijskog lizinga je iznosila 14.420 hiljada KM i za 2.392 hiljada KM ili 14,23% je manja u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti nižom vrijednošću EURIBOR-a za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je

lizing društvo, koje je ostvarilo najveći volumen novih finansiranja, ista finansiralo sa kamatnom stopom koja je značajno manja u odnosu na prosjek kamatnih stopa ostalih lizing društava. Pozicija ostalih prihoda po kamati je povećana u odnosu na isti period prethodne godine za 979 hiljada KM ili 22,45%. Pozicija kamate na plasmane bankama je iznosila 342 hiljade KM i ista je veća za 35 hiljada ili 11,40% u odnosu na isti period prethodne godine iz razloga jer su lizing društva raspolagala značajnim iznosima slobodnih novčanih sredstava koja su oročavala kod komercijalnih banaka u zemlji.

Rashodi po osnovu kamata su iznosili 8.346 hiljada KM, što je za 2.908 hiljada KM ili 25,84% manje u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, usljed smanjenog obima zaduženja (kreditnih obaveza), kao i smanjenja vrijednosti varijabilnog indeksa uz koji su vezane ulazne kamatne stope.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za period od 01.01. do 30.09.2015. godine je iznosio 12.683 hiljada KM, što predstavlja povećanje u odnosu na isti period prethodne godine za 1.419 hiljada KM ili 12,60%.

Kategorija operativnih prihoda je u poređenju sa istim periodom prethodne godine veća za 13.701 hiljada KM ili 100,45%. Značajan rast navedene pozicije je uzrokovan činjenicom da je lizing društvo koje je u toku trećeg kvartala provelo otpis kreditnih obaveza od ino povjerica, prihod po navedenom osnovu iskazalo na poziciji operativnih prihoda (ostali operativni prihodi). Dodatni faktor koji je uticao na povećanje pozicije operativnih prihoda je i porast naplate otpisanih potraživanja, koje je za 2.955 hiljada KM ili 174,03 veće u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke na dan 30.09.2015. godine je iskazan iznos od 2.877 hiljada KM, što predstavlja smanjenje za 6.423 hiljade KM ili 69,06% u odnosu na isti period prethodne godine, kada su troškovi rezervi iznosili 9.300 hiljada KM. Navedeno smanjenje troškova rezervi ukazuje na činjenicu da su lizing društva u prethodnoj poslovnoj godini formirala adekvatne rezerve za gubitke, što je u velikoj mjeri uticalo na pozitivan finansijski rezultat tekuće poslovne godine.

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNO UČEŠĆE, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Djelatnost lizinga u toku prvih devet mjeseci 2015. godine bilježi trend povećanja poslovnih aktivnosti. Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga u periodu od 01.01. do 30.09.2015. godine je iznosila 143.189 hiljada KM i za 31.545 hiljada KM ili 28,25% je više u odnosu na isti period prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora u istom periodu 2015. godine iznosi 2.675 ugovora i manji je za 19 ugovora ili 0,71% u odnosu na isti period prethodne godine.

Iznosi finansiranja ostvareni po kvartalima u 2015. godini su iskazani u Tabeli 7. Informacije.

Tabela 7. Uporedni prikaz ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u toku 2015. godine
(000 KM)

Period	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO
I kvartal 2015	38.014	1.445	39.459
II kvartal 2015	53.642	3.093	56.735
III kvartal 2015	44.306	2.689	46.995
UKUPNO	135.962	7.227	143.189

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih u toku III kvartala 2015. godine je iznosila 54 hiljade KM i veća je u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom periodu prošle godine, kada je iznosila 41 hiljadu KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvih devet mjeseci 2015. godine, 135.962 hiljada KM ili 94,95% se odnosi na ugovore finansijskog lizinga, sa prosječnom (ponderisanom) nominalnom kamatnom stopom od 5,91% i ponderisanom efektivnom kamatnom stopom od 8,15% na godišnjem nivou.

U Tabeli 8. Informacije su prikazani uporedni pokazatelji novih finansiranja po predmetu lizinga i vrsti ugovora.

Tabela 8. Struktura iznosa finansiranja prema predmetu lizinga
(000 KM)

	30.09.2014. godina			30.09. 2015. godina		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO
Vozila	78.027	12.767	90.794	89.564	7.227	96.791
Oprema	18.466	312	18.778	46.366	0	46.366
Nekretnine	2.032	0	2.032	0	0	0
Ostalo	40	0	40	32	0	32
UKUPNO	98.565	13.079	111.644	135.962	7.227	143.189

U ukupan iznos novih finansiranja ostvaren u toku 2014. i 2015. godine uključen je i iznos finansiranja koje je ostvarilo lizing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH).

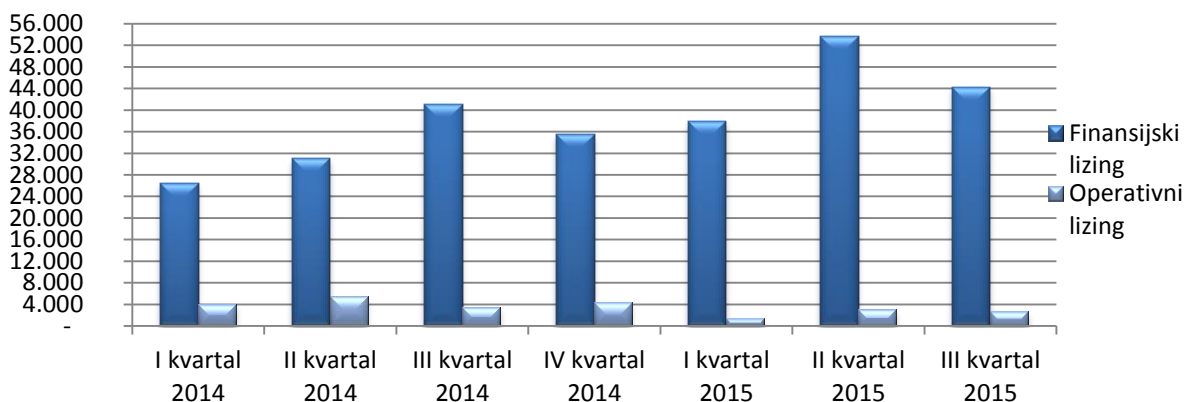
Od ukupno ostvarenog volumena novozaključenih ugovora, 59.467 hiljada KM ili 41,53% se odnosi na vrijednost ugovora zaključenih od strane jednog lizing društva. Isto je uzrokovano činjenicom da se značajan iznos iskazanih novozaključenih ugovora odnosi na ugovore zaključene u 2013. i 2014. godini, koji su aktivirani i iskazani kao novozaključeni ugovori u toku 2015. godine usljed isporuke i montaže finansirane opreme (sukcesivna isporuka i aktiviranje ugovora).

Napominjemo da su periodu 01.01.–30.09.2015. godine dva lizing društva obustavila nova finansiranja sa ciljem stabilizacije poslovanja, sanacije postojećih problematičnih plasmana i prenosa vlasničkih udjela sa nerezidentnog na rezidentno pravno lice, dok je novo-osnovano lizing društvo poslovne aktivnosti započelo u toku avgusta 2015. godine.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika lizinga dominiraju plasmani prema pravnim licima (91,18% od ukupnog iznosa finansiranja u toku prvih devet mjeseci 2015. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je uporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga po kvartalima u 2014. i 2015. godini.

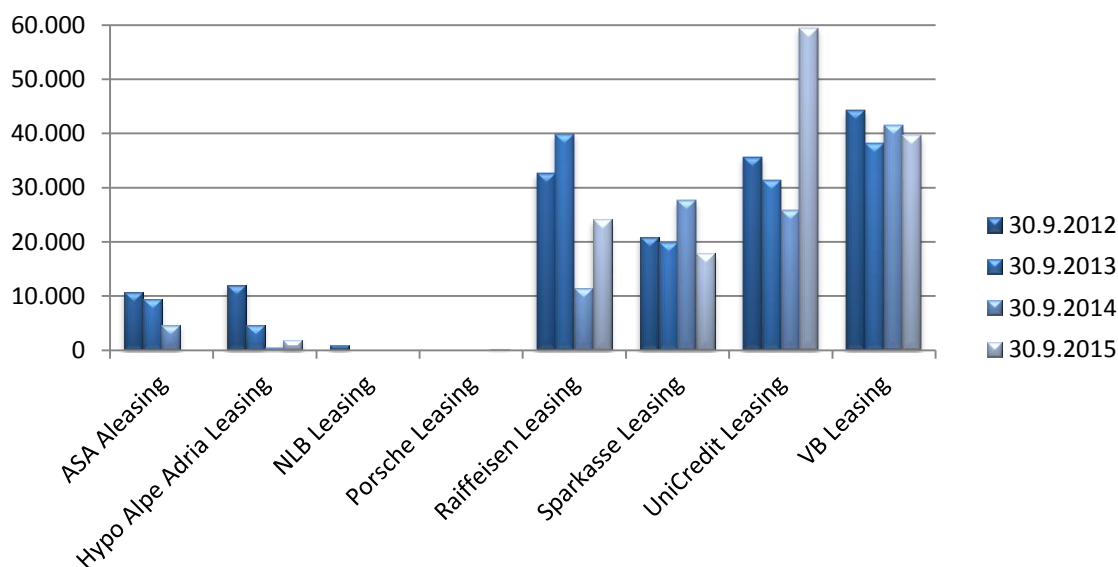
Grafikon 4. Uporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2014. i 2015. godini (u 000 KM)

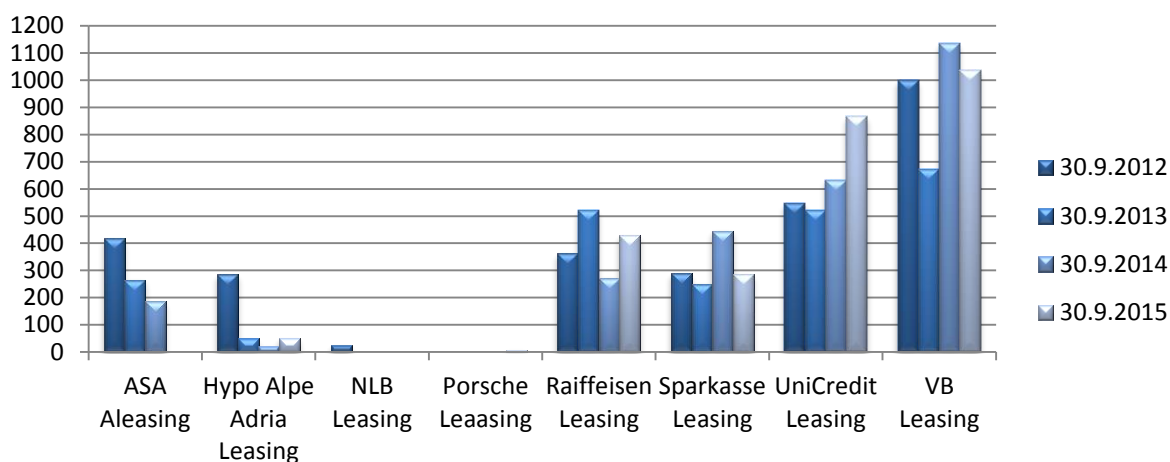
3.2. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora

Uporedni prikaz pojedinačnog tržišnog učešća lizing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije.

Grafikon 5. Tržišno učešće prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 6. Tržišno učešće prema broju ugovora

Na osnovu naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod tri lizing društva (ne uključujući novo-osnovano lizing društvo) u periodu 01.01.-30.09.2015. godine došlo do povećanja volumena novih finansiranja u odnosu na isti period prethodne godine, dok su tri društva iskazala smanjenje volumena finansiranja. Jedno lizing društvo je po osnovu odluke vlasnika od 2013. godine obustavilo nova finansiranja i jedno društvo je uslijed započetih promjena u vlasničkoj strukturi početkom 2015. godine takođe zaustavilo nova finansiranja.

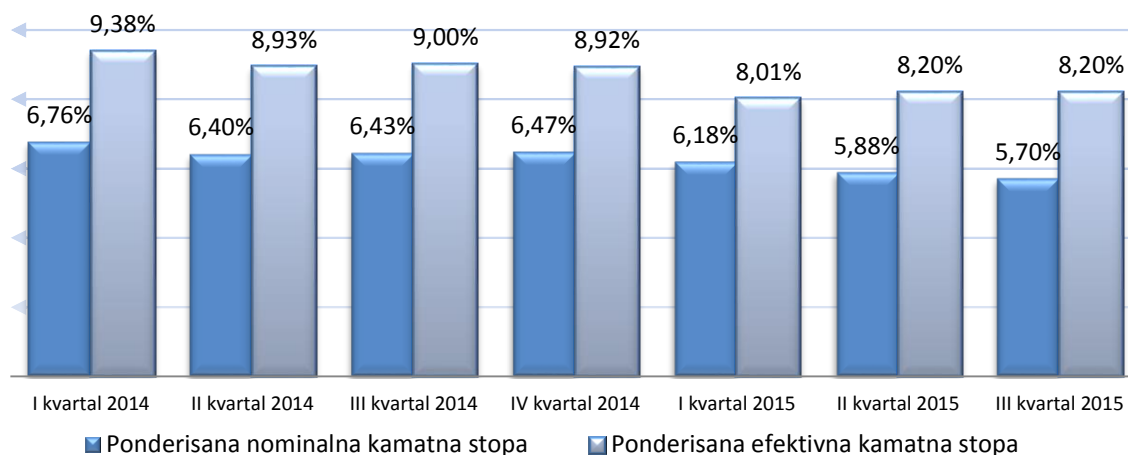
3.3. Ponderisana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu izraženu na godišnjem nivou i iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore finansijskog lizinga zaključene u toku III kvartala 2015. godine je iznosila 4,40% za kratkoročne i 5,73% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 7,07%, a za dugoročne 8,23% na godišnjem nivou. Ukupna ponderisana nominalna kamatna stopa za navedeni period je iznosila 5,70%, a efektivna 8,20% na godišnjem nivou. U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderisana nominalna kamatna stopa od 6,43% i efektivna od 9,00% na godišnjem nivou, evidentno je značajno smanjenje kamatnih stopa po ugovorima finansijskog lizinga u toku 2015. godine.

U Grafikonu 7. Informacije iskazane su ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 7. Pregled prosječnih ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o finansijskom lizingu po kvartalima

U Tabeli 9. Informacije iskazani su podaci o iznosu finansiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prva tri kvartala 2015. godine.

Tabela 9. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu od 01.01.- 30.09.2015. godine

Redn i broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos finansiranja (000) KM	Ponderisana nominalna kamatna stopa	Ponderisana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	68	2.522	4,78%	7,65%
a.	putnička vozila	41	1.222	5,18%	8,40%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	22	1.015	4,58%	7,44%
c.	mašine i oprema	5	285	3,81%	5,22%
d..	ostalo	0	0	0	0
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	68	2.522	4,78%	7,65%
a.	pravna lica	62	2.448	4,70%	7,36%
b.	preduzetnici	0	0	0	0
c.	fizička lica	6	74	7,64%	17,40%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	2.406	133.440	5,93%	8,15%
a.	putnička vozila	1.368	40.442	6,05%	9,11%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	723	46.885	5,49%	7,46%
c.	mašine i oprema	312	46.081	6,27%	8,02%
d.	nekretnine	0	0	0	0
e.	ostalo	3	32	7,80%	11,43%
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	2.406	133.440	5,93%	8,15%
a.	pravna lica	2.003	123.354	5,94%	7,92%
b.	preduzetnici	72	2.084	6,89%	10,37%
c.	fizička lica	331	8.002	5,52%	11,15%
	UKUPNO (1+2)	2.474	135.962	5,91%	8,15%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa u toku 2015. godine u odnosu na 2014. godinu je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je krajem prethodne i u toku tekuće poslovne godine većina tržišno aktivnih lizing društava vršila finansiranja putem akcijskih proizvoda za koje je kamata na iznos finansiranja (u cjelosti ili djelimično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta lizinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovu kasko osiguranja predmeta lizinga.

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između lizing društva i korisnika lizinga u trenutku potpisa lizing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjem nivou izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obaveza dogovorenih između lizing društva i korisnika lizinga, i u iste su uključeni svi novčani tokovi predviđeni lizing ugovorom koji se odnose na uplate korisnika lizinga isključivo prema lizing društvu.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora. Pored navedenog, na odstupanje u iznosu nominalne i efektivne kamatne stope utiče i primjena Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga po kojem je u izračunu EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene sa fizičkim licima uključen i iznos naknade po osnovu kasko osiguranja predmeta lizinga.

3.4. Prigovori korisnika lizing usluga – fizička lica

U toku trećeg kvartala jedno lizing društvo je izvjestilo o dva prigovora korisnika lizing usluga (fizička lica), od kojih se jedan prigovor odnosi na iznos naknada po osnovu obračun kamate po ugovoru o lizingu (negativno riješen prigovor) i jedan prigovor po osnovu dostave informacije korisniku lizingu o konačnom stanju duga nakon raskida lizing ugovora, koji je upućen u ombudsmenu Agencije na daljnje postupanje.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja lizing društava u Federaciji BiH sa 30.09.2015. godine može se zaključiti da poslovanje lizing društava u toku 2015. godine ukazuje na blagu stabilizaciju poslovanja, što se ogleda u povoljnijim finansijskim pokazateljima, kao i u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora. Nadalje, činjenica da je još jedno društvo dobilo dozvolu za rad, dugoročno posmatrano može se očekivati povećanje bilansne sume sektora i povećanje učešća sektora lizinga u finansijskom sektoru FBiH.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor lizing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod lizing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga finansiranih putem lizinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog lizing društva i djelatnosti lizinga na nivou Federacije BiH.

Agencija će se u narednom periodu fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor lizing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- insistirati na kapitalnom jačanju lizing društava i internom definisanju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za lizing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje lizing društava,
- zaštita korisnika lizing usluga sa ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti lizing sektora u cjelini,
- praćenje aktivnosti lizing društava na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- unapređenje strukture i kvaliteta podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova i
- unapređivati saradnju sa Udruženjem lizing društava u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative lizing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa.

Aktivnosti lizing društava trebaju biti usmjerene na:

- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena lizing društva u svom poslovanju,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnijih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvještavanja,
- unapređenju načina informisanja i fer odnosa prema korisnicima lizinga prije kao i u toku trajanja ugovornog odnosa,
- primjene praksi odgovornog finansiranja,
- detaljnije informisanje klijenata o proizvodima koje lizing društva nude u cilju boljeg razumjevanja i ozbiljnijeg pristupa finansiranju putem lizinga,
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke i
- usklađivanje poslovanja sa Zakonom o zaštiti žiranata u Federaciji BiH i Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

IV PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LIZING DRUŠTAVA

Na osnovu Zakona o lizingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje lizing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u "Službenim novinama FBiH" broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputstvima usvojenim od strane Direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definisano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje lizing društava su:

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga,
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva,
8. Odluka o nadzoru lizing društava,
9. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke, MKO i lizing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uslovima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obaveze jemstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje finansiranja putem lizing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uslova poslovanja davaoca finansijskih usluga,
14. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodu obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu,
15. Odluka o privremenim mjerama za tretman obaveza po osnovu lizing ugovora klijenata lizing društava koji su pogođeni elementarnim nepogodama,
16. Uputstvo za izradu izvještaja lizing društava i
17. Pravila postupanja ombudsmena za bankarski sistem Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-76-4/15

Sarajevo: 26.11.2015. godine

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima na dan 30.09.2015. godine

Redni broj	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Međunarodnog prijateljstva 25	Samir Mustafić	+ 387 33 255 364	22.03.2010.	11	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	8	www.nlbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015	6	-
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	29	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	19	www.s-leasing.ba
6.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Ložionička 7, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	35	www.unicreditleasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	33	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	141	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava na dan 30.09.2015. godine

LIZING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,82%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,18%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava sa 30.09.2015. godine (u 000 KM)

Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	44.222	22	1.636	1.658
60-90	5%	7.997	400	0	400
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	200	60	0	60
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	7.716	7.716	0	7.716
UKUPNO		60.135	8.198	1.636	9.834

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski lizing sa 30.09.2015. godine (u 000 KM)

Dana kašnjenja							Rezerve			
	Stopa rezervisanja za finansijski lizing (pokretne stvari)	Stopa rezervisanja za finansijski lizing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	290.285	32.933	64.348	8.392	322	42	1.812	2.176
60-90	10%	10%	15.172	3.415	1.972	1.622	197	162	11	370
90-180	50%	50%	4.421	1.608	1.345	229	673	115	116	903
preko 180	100%	75%	2.685	0	2.675	0	2.675	0	0	2.675
preko 360	100%	100%	0	526	0	521	0	521	0	521
UKUPNO			312.563	38.482	70.340	10.764	3.866	840	1.939	6.645

Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2014		30.09.2015		INDEKS 30.09.2015/ 31.12.2014
		Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	25.642	5,14%	17.190	3,55%	67
2.	Plasmani bankama	21.904	4,39%	11.190	2,31%	51
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	323.400	64,88%	344.400	71,15%	106
3a)	potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	375.422	75,32%	398.227	82,28%	106
3b)	rezerve za gubitke	8.390	1,68%	6.645	1,37%	79
3c)	odgođeni prihodi po osnovu kamata	43.210	8,67%	46.579	9,62%	108
3d)	odgođeni prihodi po osnovu naknada	422	0,08%	603	0,12%	143
4.	Potraživanja od subvencioniranih lica	2	0,00%	2	0,00%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	36.093	7,24%	30.332	6,27%	84
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	14.449	2,90%	9.715	2,01%	67
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	43.520	8,73%	42.408	8,76%	97
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.613	1,13%	5.556	1,15%	99
5d)	ispravka vrijednosti-operativni lizing	16.263	3,26%	16.235	3,35%	100
6.	Dugoročne investicije	52	0,01%	52	0,01%	100
7.	Ostala aktiva	91.339	18,33%	80.849	16,70%	89
7a)	zajmovi, neto	56.947	11,43%	50.301	10,39%	88
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	65.376	13,12%	60.135	12,42%	92
7a2)	rezerve za zajmove	8.429	1,69%	9.834	2,03%	117
7b)	zalihe	25.307	5,08%	17.280	3,57%	68
7c)	ostala aktiva	9.085	1,82%	13.268	2,74%	146
	UKUPNA AKTIVA	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97
	PASIVA					
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	451.666	90,62%	441.250	91,16%	98
9a)	obaveze po kratkoročnim kreditima	35.576	7,14%	54.928	11,35%	154
9b)	obaveze po dugoročnim kreditima	416.441	83,55%	386.528	79,86%	93
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	351	0,07%	206	0,04%	59
10.	Ostale obaveze	12.010	2,41%	10.614	2,19%	88
	UKUPNO OBAVEZE	463.676	93,03%	451.864	93,36%	97
11.	Osnovni kapital	41.572	8,34%	43.572	9,00%	105
12.	Rezerve	10.584	2,12%	364	0,08%	3
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-17.400	-3,49%	-11.785	-2,43%	68
	UKUPNO KAPITAL	34.756	6,97%	32.151	6,64%	93
	UKUPNO PASIVA	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	118.913	23,86%	123.543	25,52%	104
	Novi otpis (+)	14.467	2,90%	3.204	0,66%	22
	Naplata (-)	2.966	0,60%	5.590	1,15%	188
	Trajni otpis (-)	6.871	1,38%	468	0,10%	7
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	123.543	24,79%	120.689	24,93%	98

Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	30.09.2014		30.09.2015		INDEKS 30.09.2015/ 30.09.2014
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	22.518	62,28%	21.029	43,48%	93
1a)	kamate po finansijskom lizingu	16.812	46,50%	14.420	29,81%	86
1b)	kamate na plasmane bankama	307	0,85%	342	0,71%	111
1c)	naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	1.039	2,87%	928	1,92%	89
1d)	ostali prihodi po kamatama	4.360	12,06%	5.339	11,04%	122
2.	Rashodi po kamatama	11.254	31,13%	8.346	17,25%	74
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	10.957	30,30%	8.163	16,88%	75
2b)	naknade za obradu kredita	256	0,71%	183	0,38%	71
2c)	ostali rashodi po kamatama	41	0,11%	0	0,00%	0
3.	Neto prihodi od kamata	11.264	31,15%	12.683	26,22%	113
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	13.639	37,72%	27.340	56,52%	200
4a)	naknade za izvršene usluge	39	0,11%	25	0,05%	64
4b)	naknade od operativnog najma	8.703	24,07%	8.529	17,63%	98
4c)	prihodi od prodaje lizing objekta, neto	50	0,14%	5	0,01%	10
4d)	ostali operativni prihodi	4.847	13,41%	18.781	38,83%	387
4d)1	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1.698	4,70%	4.653	9,62%	274
4d)2	prihodi od opomena	431	1,19%	371	0,77%	86
4d)3	ostalo	2.718	7,52%	13.757	28,44%	506
5.	Operativni rashodi	27.574	76,26%	29.506	61,00%	107
5a)	troškovi plata i doprinosa	6.015	16,64%	5.229	10,81%	87
5b)	troškovi poslovnog prostora	8.749	24,20%	9.815	20,29%	112
5c)	ostali operativni rashodi	12.810	35,43%	14.462	29,90%	113
6.	Troškovi rezervi za gubitke	9.300	25,72%	2.877	5,95%	31
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski lizing	1.792	4,96%	1.473	3,05%	82
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	7.508	20,76%	1.404	2,90%	19
7.	Dobit prije poreza	-11.971	-33,11%	7.640	15,80%	-64
8.	porez na dobit	162	0,45%	240	0,50%	148
9.	Neto dobit	-12.133	-33,56%	7.400	15,30%	-61

Prilog 7. Rangiranje bilansne sume

31.12.2014					30.9.2015					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2014.	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 30.09.2015.	Kumul. učešće	Indeks bilansne sume
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	151.699	30,44%	30,44%	1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	150.472	31,09%	31,09%	116
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	129.491	25,98%	56,41%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	126.249	26,08%	57,17%	83
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	109.281	21,92%	78,34%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	120.109	24,82%	81,99%	110
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.465	11,33%	89,67%	4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	54.038	11,16%	93,15%	96
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	25.429	5,10%	94,77%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	19.502	4,03%	97,18%	77
6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	26.067	5,23%	100,00%	6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	11.755	2,43%	99,61%	45
					7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.890	0,39%	100,00%	-
UKUPNO		498.432	100,00%		UKUPNO		484.015	100,00%		97